

Nieuwsbrief adolescentenstrafrecht

Inleiding

Doel van het adolescentenstrafrecht is het bieden van sancties op maat voor jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 15 tot 23 jaar, waarbij rekening wordt gehouden met hun ontwikkelingsfase. In deze derde nieuwsbrief volgt een overzicht van de stand van zaken rondom het (wetsvoorstel) adolescentenstrafrecht.

Nr. 3, augustus 2013

Wetsvoorstel adolescentenstrafrecht aangenomen door Tweede Kamer

Op 28 en 30 mei 2013 heeft de plenaire behandeling van het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht plaatsgevonden in de Tweede Kamer. Op 6 juni 2013 heeft de Tweede Kamer met grote meerderheid van stemmen het wetsvoorstel aangenomen. Daarbij is een amendement aangenomen dat toeziet op de het opnemen van een evaluatiebepaling in de wet (een evaluatie na 5 jaar). Ook zijn de volgende twee moties aangenomen:

1. De Kamer verzoekt de regering er bij het OM en de reclasseringsorganisaties op aan te dringen om daar waar mogelijk in zaken waarbij sprake is van een jongvolwassen verdachte of veroordeelde in samenspraak met het slachtoffer te bezien of inzet van herstelbemiddeling mogelijk is.
2. De Kamer verzoekt de regering om in het plaatsingsbeleid van de justitiële jeugdinrichtingen rekening houden met de leeftijdsverschillen en de jongste minderjarigen niet (op een groep) samen te plaatsen met meerderjarigen.

De volgende stap in het wetgevingstraject is nu de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer. Op de site van de Eerste Kamer zijn alle relevante stukken eenvoudig te vinden: http://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/33498_invoering

Evaluatie pilots in Almelo en Groningen

In Almelo en Groningen zijn gedurende zes maanden pilots uitgevoerd om de advisering door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) (voor minderjarigen) en de reclasseringsorganisaties (voor meerderjarigen) verder te verbeteren voor de doelgroep adolescenten (16-23 jaar) ten behoeve van een strafrechtelijke beslissing door het OM en/of de rechter. Er is een werkproces getoetst, dat is gericht op de advisering over de toepassing van jeugd- of volwassenstrafrecht. Daarbij zijn conceptcriteria gebruikt om de vraag te kunnen beantwoorden

of jeugd- of volwassenstrafrecht, en of begeleiding door de reclassering of jeugdreclassering geïndiceerd is. De pilots zijn eind april afgerond. Het onderzoeksbureau DSP-groep heeft alle onderdelen van de pilots geëvalueerd. De resultaten zijn in juni opgeleverd. Door de betrokken ketenpartners is met veel inzet en enthousiasme gewerkt aan goede afstemming en samenwerking rond de advisering van het OM en de rechterlijke macht. In het bijzonder worden in dit verband de goede samenwerking tussen de ketenpartners en de 'korte lijnen' genoemd. De evaluatie biedt verschillende aanknopingspunten om het adviesproces, de criteria en de samenwerking tussen de ketenpartners verder te verbeteren. Een aantal van de uitkomsten van de evaluatie betreft:

- In de pilots blijken de criteria (jeugd- of volwassenstrafrecht; jeugdreclassering of reclassering) niet systematisch te zijn toegepast en zijn verschillende accenten gelegd in de interpretatie hiervan. Om een landelijk en eenduidige toepassing te realiseren is verdere aanscherping/operationalisering van de criteria nodig.
- De uitvoering van de pilots overlapt deels met de introductie van ZSM, maar het werkproces was hier nog niet op afgestemd. Dit maakt dat de beproefde werkwijze in de pilots deels afwijkt van de toekomstige werkwijze. Een goede afstemming van het adviesproces voor adolescenten zal nog moeten afgestemd met de ZSM-werkwijze.
- In de pilots is toepassing van het volwassenenstrafrecht op 16- en 17-jarigen in zeer geringe mate geadviseerd. Daarentegen is het adviseren van toepassing van het jeugdstrafrecht op jongvolwassenen veel vaker aan de orde geweest dan voorheen. Definitieve cijfers hierover zijn in september 2013 beschikbaar.
- In beide pilotregio's werd de kwaliteit van de uitgebrachte adviezen door zowel OM als ZM als goed ervaren. De uitgebrachte adviezen zijn voor het overgrote deel dan ook overgenomen in de vordering en/of het vonnis van respectievelijk OM en ZM.

De aanbevelingen uit de evaluatie van de pilots worden de komende periode door het Bestuursdepartement en de taakorganisaties opgepakt en meegenomen om tot invoering van het adolescentenstrafrecht te komen na inwerkingtreding van het wetsvoorstel.

Onderzoek toepassing ISD-maatregel op jongvolwassenen

Eén van de maatregelen uit het adolescentenstrafrecht is gericht op het bevorderen van de toepassing van de ISD-maatregel (maatregel Inrichting Stelselmatige Daders) bij jongvolwassen veelplegers (18-24 jaar). Momenteel wordt de ISD-maatregel in de praktijk vooral toegepast bij wat oudere en veelal verslaafde veelplegers, en maar heel weinig bij jongvolwassenen.

Om zicht te krijgen op de oorzaken van de nu nog geringe toepassing van de maatregel bij de jongvolwassen veelplegers wordt op drie locaties (Amsterdam, Rotterdam en Utrecht) een verkennend onderzoek uitgevoerd door Impact R&D en Partners+Pröpper. Doel van dit onderzoek is om na te gaan hoe in de huidige uitvoeringspraktijk invulling wordt gegeven aan het adviseren, vorderen, opleggen en uitvoeren van de ISD-maatregel voor de doelgroep jongvolwassen veelplegers. Op deze manier zal zichtbaar worden welke knelpunten er zijn in de ketensamenwerking en het besluitvormingsproces: vanaf het moment van aanmerking door politie als veelpleger tot en met de uitvoering van de nazorg. Daarnaast brengt het onderzoek in kaart hoe het huidige programma-aanbod er voor de jongvolwassen ISD-ers tijdens de uitvoering van de maatregel uitziet en of het programma-aanbod voor deze doelgroep zou moeten worden aangepast of uitgebreid. Daarbij wordt gekeken naar de behoeften, kenmerken en problematiek van deze jongvolwassen veelplegers. Impact R&D en Partners+Pröpper zijn in juni gestart met het onderzoek. In december wordt het onderzoek afgerond.

Implementatie adolescentenstrafrecht

In samenwerking met het Programma Aanpak Jeugd-criminaliteit en de betrokken taakorganisaties wordt momenteel gewerkt aan de voorbereidingen op de implementatie van het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht.

De regie op de feitelijke implementatie van het adolescentenstrafrecht is belegd bij het Programma Aanpak Jeugd-criminaliteit. De komende periode wordt in gezamenlijk verband een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de verschillende onderdelen van het adolescentenstrafrecht.

Teamleider Raad voor de Kinderbescherming aan het woord

In elk voortgangsbericht over het adolescentenstrafrecht komt een uitvoeringspartner aan het woord over de activiteiten op het gebied van het adolescentenstrafrecht. In deze nieuwsbrief teamleider Robert Vonk van de Raad voor de Kinderbescherming Noord-Nederland, die direct betrokken was bij de pilot in Groningen.

De pilots adolescentenstrafrecht in Almelo en Groningen zijn afgerond. De evaluatie is binnen, een lijvig rapport is het geworden. Heel vaak komt de term 'maatwerk' er in voor. Meer dan eens hoor je sowieso dat het werken binnen jeugdstrafrecht en adolescentenstrafrecht maatwerk behoeft. Goed bezien moet worden wat een standaard werkwijze moet worden en waar het proces aan moet voldoen. Maatwerk mag niet verworden tot werken volgens eigen lokale inzichten. Wat zeker maatwerk is geweest tijdens de samenwerking is het contact tussen de operationeel uitvoerenden. Het wederzijds (3RO en RvdK) bij elkaar in de keuken kijken, en het samen optrekken in een onderzoekstraject heeft veel gebracht: kennis over elkaars doelgroepen, onderzoeksmethode, pedagogische benadering en positionering in de keten.

Al vaker is gezegd dat de grens van 18 jaar een vreemde is, alsof een jeugdige vanaf die dag altijd een volwassene is! Of tegelijkertijd iemand die nog geen 18 is niet als een volwassene behandeld dient te worden! In de pilots is daadwerkelijk die grens aangepakt, en zijn we over elkaars grenzen gaan kijken. En dat levert veel op: aan kennisoverdracht, aan visievorming en aan daadwerkelijk samenwerken rondom een groep jongeren die dat verdient.

We kunnen en willen de nieuwste inzichten vanuit de wetenschap, maar ook vanuit de dagelijkse praktijk niet langer naast ons neerleggen. De nieuwe wetgeving Adolescentenstrafrecht biedt allerlei kansen tot verbeteringen in de aanpak van criminaliteit van adolescenten (16-23). Natuurlijk, er wordt bezwaar gemaakt tegen onderdelen. Veel van de kritiek is naar mijn mening te weerleggen en nieuwe oplossingen zijn goed uit te leggen. Als het een principe kan worden dat we de (nieuwe) wet volgen, en dat voor jongeren tot 23 jaar die tot de doelgroep behoren tot een juist advies kunnen komen, is veel gewonnen. In het selecteren van die groep en het realiseren van die adviezen zou ik de uitvoeringsverantwoordelijkheid willen leggen bij de uitvoerende casusregisseurs en onderzoekers van de RvdK, 3RO en de JR. Ik heb gezien dat die onderzoekers en gedragsdeskundigen, en hun partners in de keten, dit zeer kundig, gewetensvol en met een open blik doen. En als we het dan toch over grenzen hebben in het werkveld: laten we van de verschillende 'clubs' in het totale veld, rondom dit thema een elftal maken. Over elkaars grenzen kijken, willen beïnvloeden en beïnvloed willen worden en kennis verspreiden met respect voor de partner in het veld, zijn ingrediënten die zeker bij de invoering van de nieuwe adolescenten wetgeving mijns inziens van groot belang zijn.

Te denken valt aan een mogelijke uitbreiding van samenwerking. Zo zou het goed zijn rondom criminele jeugdgroepen elkaar eerder en gestructureerder op te zoeken. Als de jeugd van iedereen is, moet iedereen die zich rondom die jeugd professioneel beweegt ook in staat zijn samen op te trekken. Mijn devies: Echt breed gedragen, onderbouwd en deskundig maatwerk!

Voor vragen naar aanleiding van deze nieuwsbrief kunt u contact opnemen met Sophie Leenders (beleidsmedewerker Directie Justitieel Jeugdbeleid; Ministerie van Veiligheid en Justitie; 06 5287 7144; w.s.leenders@minvenj.nl) of Vicky Drost (beleidsmedewerker Directie Sanctie- en Preventiebeleid; Ministerie van Veiligheid en Justitie; 06- 3362 0829; v.a.m.drost@minvenj.nl).

Colofon

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj
Augustus 2013 | J-20161